

Animal Science UAAS), which provides two conditional product - solid and liquid fractions, makes it possible to reduce operating costs up in 4.18 times, capital investments – in 12.6 times and total cost - in 6.99 times as compared to the production preparation line of waste laid down in the working draft RP 26-41/87 (development UkrNIIag-roproekt).

Keywords: waste, water, technology solutions, detailed design, capital investment, the total cost.

УДК: 636.082.4.453.55

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРЕПАРАТУ СЕЛЕГУМАТ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ КОРІВ І ТЕЛИЦЬ ІЗ ГІПОФУНКЦІЄЮ ЯЄЧНИКІВ

Плугатирьов В. П., к. вет. н., Довгопол В. Ф., к. вет. н.
Полтавська державна аграрна академія

Встановлено високу терапевтичну ефективність препарату «селегумат» для лікування корів і телиць парувального віку, хворих на гіпофункцію яєчників.

У вилікуваних (шляхом застосування Селегумату) корів і телиць парувального віку спостерігався вірогідно вищий рівень запліднення після першого осіменіння, ніж у контролі — на 62,8 та 28,4 %, відповідно.

Ключові слова: гіпофункція яєчників, анафродизія, Селегумат, корови, телиці.

У сучасних умовах ведення скотарства переважна більшість отелень припадає на зимово-весняний період, коли годівля корів значно погіршується і вони рідко користуються моціоном. Це призводить до порушення обміну речовин, зниження загальної резистентності організму і погіршення репродуктивної функції, особливо у високопродуктивних корів, що проявляється тривалою анафродизією, основною причиною якої є гіпофункція яєчників [1].

У ще гірших умовах утримання і годівлі перебувають телиці парувального віку, які досягають фізіологічної зрілості на декілька місяців пізніше за норму, і внаслідок цього статеві цикли у них або не проявляються (анафродизія), або є неповноцінними (здебільшого ановуляторними).

Дослідження багатьох вчених показують, що основними причинами неплідності корів і телиць є дисфункції статевих залоз, зокрема гіпофункція яєчників, яка у високопродуктивних корів досягає 21-75 % випадків з усіх гінекологічних захворювань, що призводять до неплідності [1, 2, 3].

Гіпофункція яєчників найчастіше діагностується у корів-первісток через 1,5-2 міс. після родів. Причинами її виникнення можуть бути різні зовнішні і внутрішні фактори, зокрема неповноцінність раціонів годівлі, порушення умов утримання (відсутність або недостатність моціону, порушення зоогігієнічних норм тощо) [3, 4, 5, 6].

Для лікування корів із гіпофункцією яєчників використовують: загально-стимулювальні вітамінні препарати, простагландини, фізіотерапію, електропунктуру тощо, надаючи перевагу заміній терапії з використанням екзогенних гонадотропних гормонів, [7, 8, 9].

Проте зазначені методи є або недостатньо ефективними, або занадто дорогими. Тому метою наших досліджень було вивчення ефективності застосування розробленого біостимулювального препарату Селегумат для лікування неплодних корів і телиць парувального віку, хворих на гіпофункцію яєчників.

Матеріал і методи досліджень. Селегумат являє собою стерильний 0,5 % розчин гумату натрію з додаванням селеніту натрію, який утворює органічний комплекс із солями гумінових кислот.

Гумат натрію містить комплекс біологічно активних гумінових кислот, що стимулюють загальний метаболізм та підвищення загальної резистентності організму. [10].

Селеніт натрію покращує окисно-відновні процеси, запобігає інактивації ферментів і вітамінів, нормалізує клітинне дихання, а також стимулює синтез АТФ і накопичення глікогену в тканинах тварин, завдяки цьому нормалізуються і функції яєчників [10, 11]. Проте неорганічні сполуки селену, зокрема селеніт і селенат натрію, є токсичними навіть у малих дозах, тоді як його органічні форми менш токсичні та більш ефективні [12, 13],

Дослідження проводили на 525 коровах української чорно-рябої молочної породи 3-9-річного віку і на 122 телицях віком 24 - 28 місяців, масою тіла 400-500 кг у господарствах Полтавської області протягом 2012-2014 рр.

Діагностику причин неплодності здійснювали методом трансректальної пальпації матки і яєчників у корів, що не проявляли феноменів стадії збудження статевого циклу протягом двох місяців після родів або не запліднювались після трьох і більше осіменінь, та у телиць парувального віку з анафродизією.

Для лікування корів і телиць із гіпофункцією яєчників Селегумат вводили двічі з інтервалом 10 діб, підшкірно за лопаткою, в дозі 1 мл на 100 кг маси тіла. Перше введення препарату робили зразу після встановлення діагнозу, друге – коровам і телицям, які не проявили феноменів стадії збудження статевого циклу після першої ін'єкції.

Тварин, які проявляли феномени тички і статевої охоти, осіменяли двічі, з інтервалом 10-12 год: корів — маноцервікальним, телиць – візоцервікальним способом.

Тваринам контрольних груп в обох дослідах вводили тетравіт у дозі 5 мл підшкірно за лопаткою, двічі, з інтервалом 10діб.

Результати дослідів враховували протягом 70 діб після останнього введення Селегумату.

Результати досліджень. Терапевтичну ефективність застосування Селегумату для корів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Ефективність застосування Селегумату при гіпофункції яєчників у корів

Група тварин	Проліковано, гол.	Із них нормалізували статеву циклічність						Запліднилось після першого осіменіння	
		Всього		Після 1 введення		Після 2 введення			
		гол.	%	гол.	%	гол.	%	гол.	%
Дослідна	480	452	94,2	328	68,3*	124	25,8*	389	86,1*
Контрольна	45	12	26,7	3	6,7	9	20,0	4	33,3

Примітка. * – $P < 0,05$.

Із даних у табл.1 видно, що лікуванню Селегуматом піддано 480 корів, а в контрольній групі їх було 45. Відновлення статевої функції після першого введення препарату спостерігали у 328 корів (68,3 %), після двох введень – у 452 корів (94,2 %). Після першого осіменіння запліднилось 389 корів (86,1 %).

У контрольній групі корів після першої обробки тетравітом прийшло в охоту 3 голови, або 6,7 %, після другої — 9 (20 %), всього 12 корів, і тільки 4 з них (33,3 %) стали тільними після першого осіменіння.

Отже, застосування Селегумату зумовило вірогідно вищі відсотки нормалізації статевої функції корів та їх запліднення після першого осіменіння.

У табл. 2 наведено результати нормалізації статевої функції телиць парувального віку при гіпофункції яєчників після підшкірного введення Селегумату.

Таблиця 2

Ефективність застосування Селегумату при гіпофункції яєчників у телиць

Група тварин	Проліковано, гол.	Із них нормалізували статево-циклічність						Запліднилось після першого осіменіння	
		Всього		Після 1 введення		Після 2 введення			
		гол.	%	гол.	%	гол.	%	гол.	%
Дослідна	122	102	83,6	34	27,9*	88	72,1*	80	78,4*
Контрольна	22	10	45,4	4	18,2	6	27,3	5	50,0

Примітка. * – $P < 0,05$.

У дослідній групі протягом двох місяців стадію збудження статевого циклу проявили 102 телиці з 122, але після першої ін'єкції Селегумату прийшло в охоту і були осіменені тільки 34 тварини (27,9 %), а після повторного – 88 (72,1 %). Заплідненість телиць дослідної групи після першого осіменіння становила 78,4 %. У контрольній групі протягом двох місяців прийшло в охоту 10 телиць із 22 (45,4 %), а заплідненість після першого осіменіння становила 50 % (5 із 10 телиць).

Таким чином застосування Селегумату для лікування корів і телиць парувального віку є ефективним методом, але у корів його ефективність була дещо вищою.

Висновки:

1. Встановлено високу терапевтичну ефективність препарату Селегумат для лікування корів і телиць парувального віку, хворих на гіпофункцію яєчників.

2. У вилікуваних (шляхом застосування Селегумату) корів і телиць парувального віку спостерігався вірогідно вищий рівень запліднення після першого осіменіння, ніж у контролі — на 62,8 та 28,4 % відповідно.

Бібліографічний список

1. Плугатирьов В. П., Довгопол В. Ф. Ефективний метод профілактики патології родів і післяродових захворювань та лікування гіпофункції яєчників у корів. Ветеринарна медицина України. – 2013. – №1. – С.17–19.

2. Бородиня В. І. Ефективність деяких методів лікування корів із гіпофункцією яєчників / В. І. Бородиня, В. М. Слєпченко // Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту. – Біла Церква, 2003. – Вип. 25, Ч. 1. – С 41–45.

3. Erickon G. F. Ovarian anatomy and physiology / G. F. Erickon // *Biology and pathobiology*. – 2009. – P. 13 – 22.
4. Боднар О. О. Застосування біогенних стимуляторів при гіпофункції яєчників у корів / О. О. Боднар, Т. В. Захарова, А. С. Тимчук / *Зб. наук, праць Луган. НАУ: вет. науки*. – Луганськ, 2007. – №78/101. – С. 49–52.
5. Нежданов А. Г. Восстановление плодовитости коров при гиподисфункции яичников / А. Г. Нежданов, К. А. Лободин, Н. Е. Богданова / *Ветеринария*. – 2007. – № 7. – С. 39–45.
6. Шириев В. М. Гормональная терапия при дисфункции яичников у коров / В. М. Шириев, В. И. Лопарев, В. А. Титова // *Ветеринария*. – 2000– №10. – С. 35–36.
7. Преображенский О. Н. Лечение коров и телок с болезнями яичников / С. Н. Преображенский О. Н. Преображенский // *Ветеринария с.-х. животных*. – 2008. – № 1. – С. 53–55.
8. Корекція статевої функції при анафродизії у корів / М. В. Вельбівець, А. Й. Краєвський, Д. В. Подвалюк, Г. Г. Харута // *Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту*. – Біла Церква, 1998. – Вип.5, Ч. 2. – С. 9–11.
9. Giimen A. An alteration in the hypothalamic action of estradiol due to lack of progesterone exposure can cause follicular cysts in cattle / A. Giimen, M. C. Wiltbank // *Biol. Reprod.* – 2008. – № 66. – P. 1689–1695.
10. Плугатирьов В. П. Ефективність препаратів гумату натрію для профілактики і терапії акушерсько-гінекологічних захворювань у корів / В. П. Плугатирьов, В. Ф. Довгопол // *Наук. вісник Львів. держ. акад. вет. медицини ім. С. З. Гжицького*. – Львів, 2002. – Т. 4, № 3. – С 92–95.
11. Estradiol enhances the stimulatory effect of insulin-like growth factor-1 (IGr-1) on mammary development and growth hormone-induced IGF-1 messenger ribonucleic acid / W. Ruan, V. Catanese, M. Wcczorek [et al.] // *Endocrinology*. – 2005. – № 136. – P. 1296–1302.
12. Пауэр Р. Добавки селена – подход к кормлению и продуктивности животных / Р. Пауэр // *Вет. медицина України*. – 2007. – № 5. – С. 44–45.
13. Довгопол В. Ф. Ефективні методи профілактики затримання посліду, лікування гіпофункції яєчників та маститу у корів / В. Ф. Довгопол, В. П. Плугатирьов // *Наук. вісник НУБіП України* – К., 2009. – Вип. 136. – С 134–140.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРЕПАРАТА СЕЛЕГУМАТ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ КОРОВ И ТЕЛОК С ГИПОФУНКЦИЕЙ ЯИЧНИКОВ

Плугатирев В. П., Довгопол В. Ф., Полтавская государственная аграрная академия

Установлена высокая терапевтическая эффективность препарата Селегумат для лечения коров и телок случного возраста, больных гиподисфункцией яичников.

У вылеченных (путем применения Селегумата) коров и телок случного возраста наблюдался достоверно более высокий уровень оплодотворения после первого осеменения, чем в контроле – на 62,8 и 28,4 % соответственно.

Ключевые слова: гиподисфункция яичников, анафродизия, Селегумат, коровы, телки.

THE EFFECTIVENESS OF THE "SELEHUMAT" DRUG IN TREATMENT OF COWS AND HEIFERS WITH OVARIAN HYPOFUNCTION

Plugatyrev V., Dovgopol V., Poltava State Agrarian Academy

High therapeutic efficiency of "selehumat" drug is established to treat cows and heifers of coupling age, patients with hypothyroidism of ovaries.

Cured by applying selehumat drug cows and heifers of coupling age had significantly higher fertilization rate after first insemination than in control – on 62.8 and 28.4 %, respectively.

Keywords: hypofunctio of ovaries, anaphrodisio, Selegumat, cows, heifers.

УДК 636.2.033.082(477)

**СЕЛЕКЦІЙНЕ НАДБАННЯ М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА
УКРАЇНИ: ПОЛІСЬКА М'ЯСНА ПОРОДА**

Почукалін А. Є., н. с.,
Резнікова Ю. М., м. н. с.,
Прийма С. В., н. с.

Інститут розведення і генетики тварин ім. М. В. Зубця НААН України

У статті розглядається сучасний стан поліської м'ясної породи великої рогатої худоби м'ясного напрямку продуктивності за основними господарсько корисними ознаками. Встановлено, що загальна чисельність даної породи становить 5065 голів, яка сконцентрована у 12 господарствах. За результатами порівняння показників продуктивності (інтенсивності росту, живої маси, молочності) тварини відповідають стандартам і належать до найвищих бонітувальних класів. Сучасна генеалогічна структура поліської м'ясної породи (6 ліній та 40 заводських родин) дозволяє систематично проводити племінну роботу щодо удосконалення, популяризації і розповсюдження її в інші регіони України, придатні для ведення м'ясного скотарства.

Ключові слова: корови, бугаї, молодняк, жива маса, молочність, екстер'єр, лінія, родина.

Запитайте себе, чи багато 25 років для отримання «ідеального генотипу» через пошук 14 форм різних поєднань, який задовольняв смаки сучасної теорії і практики ведення м'ясного скотарства? Наказом Міністерства сільського господарства і продовольства № 122 від 20.04.94 р. апробовано поліський внутрішньопородний тип, а вже через 5 років (Наказ Міністерства агропромислового розвитку № 91 від 22.02.1999 р.) згідно з матеріалами апробації затверджено поліську м'ясну породу. Серед 25 авторів селекційних досягнень слід відмітити видатних вчених – Спеку С. С., Зубця М. В., які зробили вагомий внесок у розробку методичних схем створення бажаних генотипів (3/8Ш1/4А3/8С) методом складного відтворного схрещування, об'єднавши корисні ознаки тварин із материнської сторони – чернігівського і придніпровського, а з батьківської сторони – знам'янського типів. Унікальність породи полягає в тому, що в основу власної племінної бази була покладена робота у товарних стадах при використанні власних племінних ресурсів, без залучення генетичного матеріалу закордонної селекції. Згідно зі стандартом жива маса повновікових корів 550-600, бугаїв 900-1100, бугайців у 8 міс. 240-250 кг, інтенсивність росту 1000-1100 г при витратах корму